

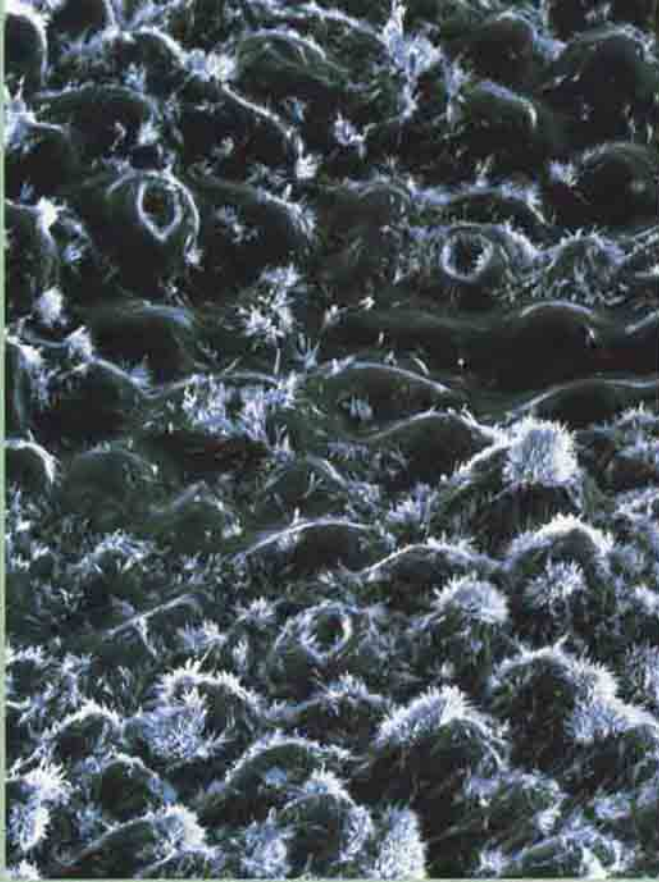
Şifa Veren Güzeller

Naneyi sever misiniz? Öksürüğü ökaliptüs şekerleriyle mi atlatmayı düşünüyorsunuz? Adaçayına güveniyor musunuz? O halde bize iyi gelen bu bitkileri yakından tanımanız gerekli. Bu konuda uzman bir ekip bazı bitki hücrelerini elektron mikroskobu altında inceledi ve aldığı resimleri bilgisayarla renklendirdi. Botanikçiler bu renk farklılığı konusunda tam olarak uzlaşmış değiller, fakat bu bitki ressamlığı göze çok hoş görünüyor.

Öksürükotu (*Tussilago farfara*): Polenleri fıskırmış bir toz keseciği. Çiçeklerinden ve çiçeklenme döneminin sonunda toplanan yapraklarından yapılan çay, üst solunum yolu hastalıklarına iyi geliyor. Bitki kısmi kansere iyi gelen alkaloid ve sümüksü bir madde içeriyor. Ancak öksürükotunun bu alkaloid içeriği nedeniyle fazla alınması gerekiyor ve kullanımı birkaç haftayla sınırlandırılıyor.

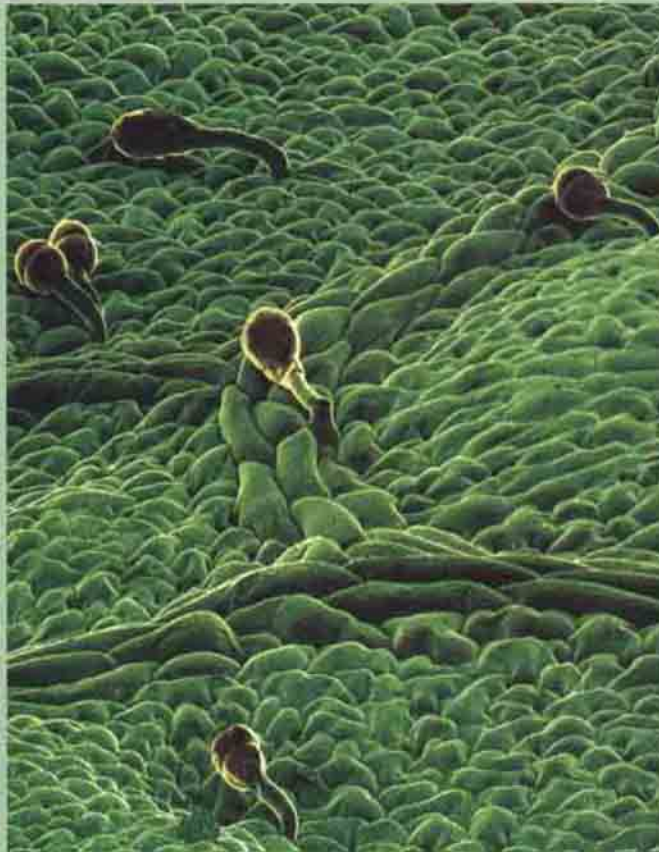
Okalıptüs (Eucalyptus globulus) : Yapraklarının altı kristalimsi balmumuyla kaplıdır. Oval yarıkların bitkinin "nefes almasına" ve terlemesine yarar. Dünyada yaklaşık 450 okalıptüs türü vardır, hemen hepsinin kaynağı Avustralya'dır. Akdeniz'de de yetişir. Ticari değeri olan okalıptüs yağı sadece E. globulus'tan elde edilir. Balgam sökücü ve kramp çözücü etkiye sahip olan yağı, uçucu yağ deposu olan yapraklarından elde edilir.

Binbirdelikotu (Hypericum perforatum): Yaprak yüzeyinin hücre yapısı. Hücrelerin üzerindeki yağ kesecikleri veya benekler, yapraklar ışığa tutulduğunda çıplak gözle görülebilir. Ülkemizde pek çok bölgede yetişir. Bu bitki depresyona ve sinirlilik haline iyi geliyor. Çiçekleri tamamen açmış bir bitkinin özünde "ham yağ" diye adlandırılan bir yağ da bulunuyor. Çiçekli dalları, zeytinyağı içinde bir süre bekletildikten sonra elde edilen yağ, yara iyileştirici olarak kullanılıyor.

Taşanasonu (Pimpinella saxifraga) : Keseciklerin üzerindeki tüylerle kaplı yaprak alt yüzeyi. Rizom ve köklerinden yapılan çay veya gargara suyu eskiden ses kısıklığına, ağız ve boğaz yaralarına karşı kullanılırdı. Taş anasonu, anasonun yakın akrabasıdır.

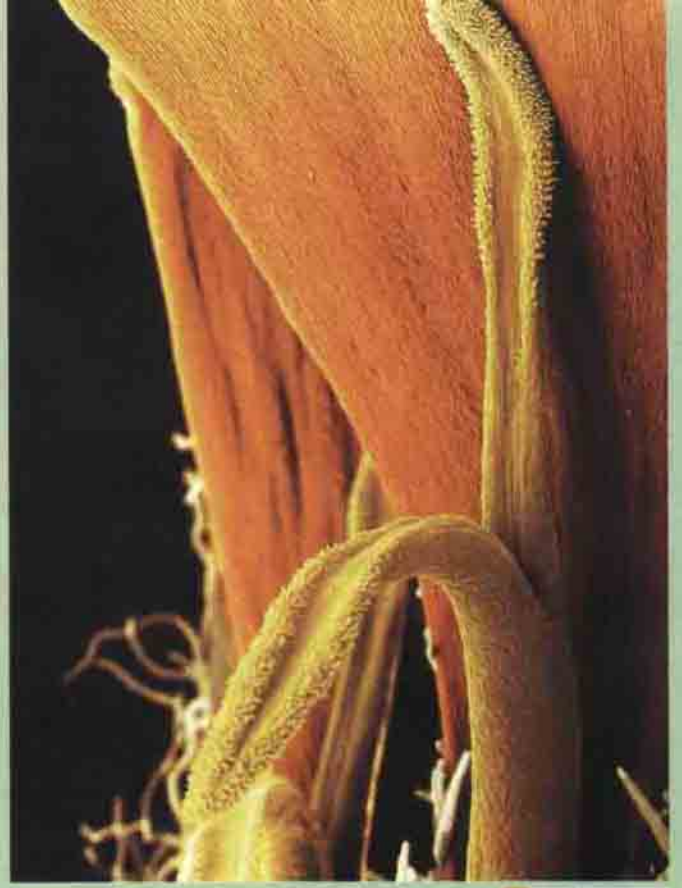
Nane (Mentha X piperita) : Yaprığın alt kısmındaki ve kesecikler üzerindeki tüyler. Yaprakları bulantı kesici, iştah açıcıdır, safra kesesi hastalıklarında ve baharat olarak da kullanılır. Kesecikler üzerindeki tüylerin damıtılması yoluyla elde edilen nane yağı % 50-80 arası mentol ve % 10-20 arası menton içerir. Bitkiden elde edilen maddelerin yaklaşık yansı ciktet yapımında kullanılır.

Adaçayı (Salvia officinalis): Yaprığın tüylü üst yüzeyi. Cins adı Latince salvere kelimesinden kaynaklanır. Salvere sağlıklı olmak anlamına gelir. Bitkiden elde edilen yağ tujon ve sineol içerir, sindirim bozukluklarına iyi gelir ve ter oluşumunu azaltır. Antiseptik etkisi nedeniyle boğaz ağrılarında gargara halinde ve yara iyileştirici olarak kullanılır.

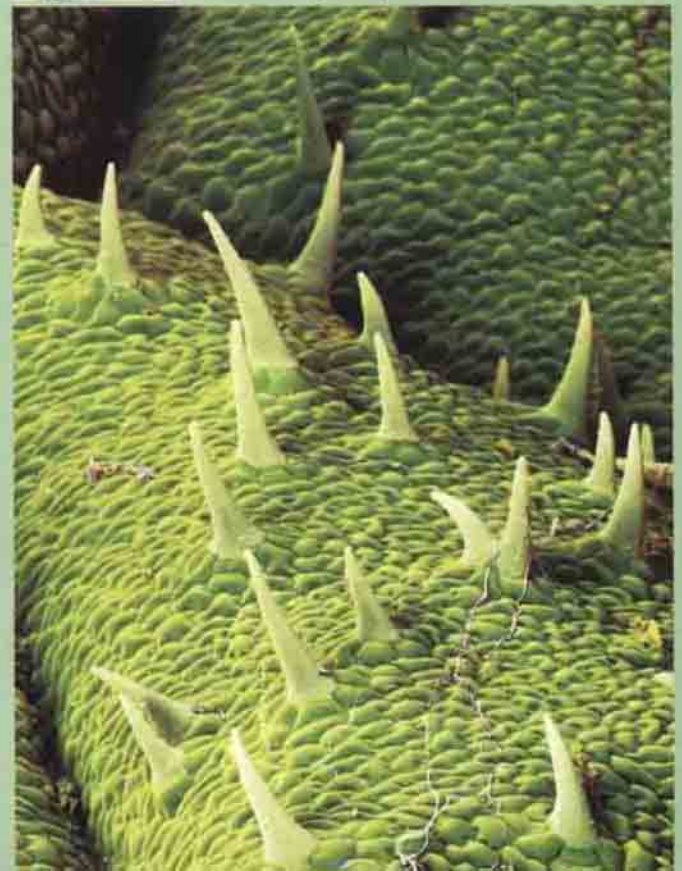
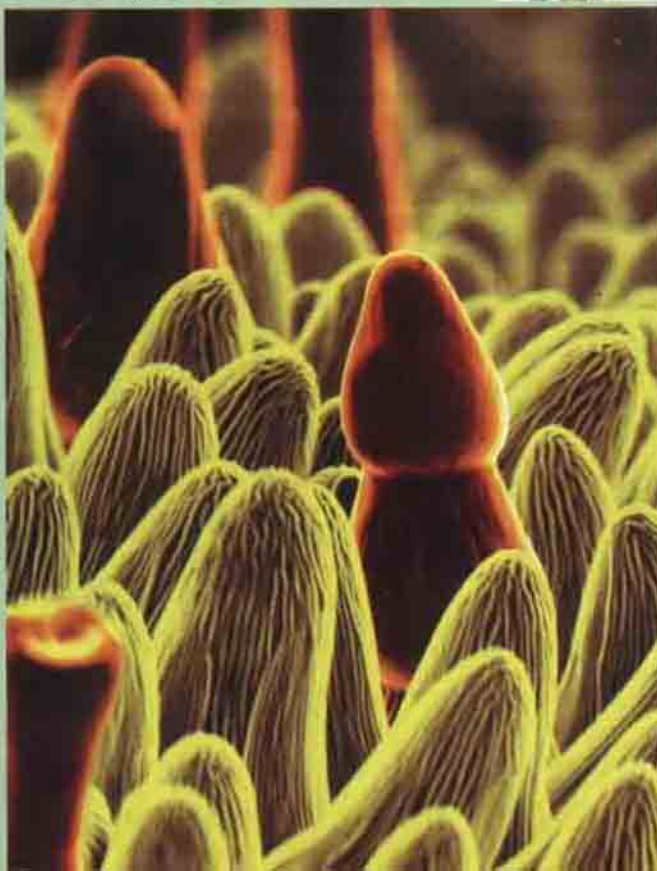
Nergis (Calendula officinalis): Taç yaprağı ve sapı. Sap iki çıkıntı halinde ayrılır. Bunlar polenler için üreme organlarıdır. Çiçekleri yağ, karotenoid, saponin, flavonoid gibi çeşitli maddeler içerir. Suda kaynatılmış nergis regl dönemiyle ilgili sorunlara iyi gelir. Merhemi yaraların iyileşmesini kolaylaştırır, ayrıca damar ve lenf yolu hastalıklarına iyi gelir.

Çobançiçeği (Primula veris): Taç yaprağının üst tarafındaki hücreler (sarı) ve kesecik tüyleri. Çiçekleri ve kökü balgam söktürücü olarak kullanılır. Almanya'da yabancı çobançiçeklerinin hemen hemen tüm türleri, İsviçre'deki birçok kantonda da bazı türleri doğa koruması altındadır.

Ayvadana (Artemisia vulgaris): Tüyle kaplı yaprak üst yüzeyi. Bu otun kökü ve sapı tıbbi amaçlarla kullanılır. Hem kökü hem de sapından elde edilen uçucu yağ, sineol ve absintal içerir. Bunlar mide rahatlatıcı ve safra artırcı etkiye sahiptir.

Kekik (*Thymus vulgaris*): Yaprak damarları üzerindeki tüyler. Çayı ve özünü bronşit gibi üst solunum yolu hastalıklarına iyi gelir. İçerdiği uçucu yağ, bakteriler, mantarlar ve bağırsak solucanlarına karşı kullanılır. Günümüzde bu madde suni olarak elde edilip diş macunlarının içine katılıyor. Kekik, baharat olarak da çeşitli yemeklere tat katmaktadır.

Yaprak Renda

Konu Danışmanı: Funda Yalçın
H.Ü. Eczacılık Fakültesi Farmakognazi Bölümü

Kaynaklar
Merkes, O./Ottawa, N. "Die Heilpflanzen Schöner", GEO Mayıs 1996.
Rayson, Asımın. Farmakognazi Botanik, LÜ. Yayınları, 1985.
Baytop, Turhan. Türkçe Bitki Adları Sözlüğü, TTK Basımevi, 1991.